

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

OAHPPOPLÁNA

Árbediehtu:

Árbevirolaš máhtu teorehtalaš lahkoneamit ja metodat movt dokumentere
ja gaskkusta árbevirolaš máhtu 15 oč

&

Árbevirolaš máhttu vuodđun resurssaid hálddašeamis 15 oč

30 OAHPPOČUOGGÁ

1. OAHPPPOVTTADAGA NAMMA

ARB180:

Sámegillii: Teorehtalaš lahkoneamit árbevirolaš máhttui ja dan dokumenteren- ja gaskkostonmetodat

Norsk: Teoretisk tilnærming til tradisjonell kunnskap og metoder for dokumentering og formidling av tradisjonell kunnskap

English: Theoretical approaches for traditional knowledge and methods for documentation and dissemination.

ARB181:

Sámegillii: Árbevirolaš máhttu vuodđun hálddašit resurssaid davviguovlluin

Norsk: Tradisjonell kunnskap som grunnlag for forvaltning av ressurser i nordområdene English:

Traditional knowledge as a basis for management of resources in the High North

2. OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA

OAHPPPOVTTADAGA KODA: ARB 180 ja ARB 181

Oahpu dássi:

Oahppočuoggát: 15 + 15 oahppočuoggá

Galle lohkanbaji: Oasseáiggis guovtti lohkanbajis

Oahpu lágideapmi: Oahppu lágideapmi neahttaoahpahussan mas leat deaivvadeamit campus:is.

Studeanttat ožžot máhtu fáttáid birra logaldallamiin videoid bokte dahje lohkamiin, mat de váldojuvvojit deaivvademiin. Deaivvademiin studeanttat maid digaštallet, reflekterejit, čuolmmaid čovdet jna.

3. OAHPPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA

Oahpu sáhtta adnot oassin iešguđet bachelorprográmmain

4. SISABEASSANGÁIBÁDUSAT

Dábálaš sisabeassangáibádusat alitoahpahussii. Sisabeassanvuodđu sáhtta leat juogo oppalaš lohkanlabbolašvuolta (čadahan joatkkaskuvlla/logahaga/gymnása) dahje reálagelbbolašvuolta.

5. OAHPAHUSGIELLA

Sámegiella ja/dahje dárogiella, muhto muhtun fáttáin sáhttet maid eará gielat geavahuvvot.

6. SISDOALLU

Oahppu galgá fállat sisafievrridanvuoddu árbevirolaš máhtu birra oppalaččat ja sámi árbevirolaš máhtu birra earenoamážit, ja dan árvvu birra mii das lea sihke dál ja boahteáiggis. Dán oahpus deattuhuvvojit fágalaš lahkoneamit máhttu ja makkár dokumenterenvugiid sáhtta dása geavahit. Dasto vel movt árbevirolaš máhttu sáhtta leat mielde nanneme báikegottiid ja eamiálbmot ealáhusaid. Guhkes áigge ulbmil lea ahte árbevirolaš máhttu galgá leat dokumenterejuvvon, nu ahte sáhtta adnot vuodđun almmolaš hálddašeddjiid mearrádusproseassain.

Ulbmiljoavku leat politihkkárat, hálddašeaddjit, oahpaheaddjit ja earát geat beroštit árbevirolaš máhtu fágasuorggis.

Oahpu huksehus ja sisdoallu

Oahpus leat guokte oasi (fáttá):

1. fáddá ARB180: Teorehtalaš lahkoneamit árbevirolaš máhttui ja dan dokumenteren- ja gaskkustanmetodat, 15 oahppočuoggá. Dokumenterema oktavuodas deattuhuvvo ahte studeanttat hárhallet praktihkalaš gálggaid, sáhtta juogo joavkkuin dahje iehčaneaset.
2. fáddá ARB181: Árbevirolaš máhttu vuodđun hálddašit resurssaid davviguovlluin, 15 oahppočuoggá.

7. OAHPPANJOKSOSAT

Máhttu:

Studeanta

- Háhka máhtu árbevirolaš máhtu ja eamiálmot máhtu guovddáš doahpagiin, teorijain, čuolmain ja máhtta dán máhtu geavahit odđa surggiin árbevirolaš máhtu fáttáid siskobealde
- Dovdán dutkan- ja ovdánahttinbargguid árbevirolaš máhtu fágasuorggis
- Dovdá árbevirolaš máhtu historjjá, iešvuoda ja servodatsaji
- Dovdá ja máhtta geavahit árbevirolaš máhtu dokumenterenmetodaid
- Dovdá lágaid ja konvenšuvnnaid main lea árbevirolaš máhttu.
- Dovdá vuodđo fágalaš lahkoneamiid árbevirolaš máhttui ja biologalaš mánngabealatvuhtii ja čanastagaid dáid gaskkas
- Máhtta identifiseret guovddáš juridihkalaš ja politihkalaš rámmaid mat guoskkahit árbevirolaš máhtu ja resurssahálldašemiid
- Dovdá iešguđet perspektiivvaid luondduresurssaid hálddašemiid báikkálaččat ja nasunálalaččat ja movt árbevirolaš (sámi) máhttu implementerejuvo geavatlaččat

Gálggat:

Studeanta

- Máhtta akto dahje joavkkus plánet ja čadahit árbevirolaš máhtu dokumentašuvnna systemáhtalaččat ja etihkalaš gáibádusaid ja njuolggadusaid mielde
- Máhtta árbevirolaš máhtu dokumentašuvnna ja dan gaskkusteami oktavuodas geavahit gustovaš fágalaš reaidduid, teknikaid ja ovdanbuktinvugiid
- Máhtta gustovaš máhtu ja metodaid geavahit go bargá báikevuđot ja temavuđot árbevirolaš máhtuin

Oppalaš máhttu:

Studeanta

- Dovdá ehtalaš čuolmmaid, gustovaš fága- ja fidnoehtalaš čuolmmaid, mat sáhttet čuožžilit árbevirolaš máhtu dokumenteredettiin
- Máhtta gaskkustit fágasisdoalu, nugo teorijaid, čuolmmaid ja čovdosiid ja bohtosiid čadahuvvon árbevirolaš máhtu dokumenterenprošeaktabarggus sihke njálmmálaččat, čálalaččat ja eará gustovaš ovdanbuktinvugiiguin
- Máhtta lonohallat árbevirolaš máhtu dokumenterema dieđuid ja vásáhusaid earáiguin ja dán vuodul leat mielde ovdánahttime buori práksisa
- Diehtá manne eamiálmotgielaid geavaheapmi lea guovddážis árbevirolaš máhtu dokumenterenbarggus mii guoská bistevaš ovdáneapmái.

8. OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT

Árbediehto-oahppu lea oasseáiggeoahppu mas geavahit oahpahasvuogi mii kombinere digitála oahppadoaimmain (neahttaoahpahas) deaivvademiiiguin ja mas leat praktihkalaš hárjehallamat dokumenteret ja gaskkustit árbevirolaš máhtu.

Árbediehto-oahpu guovddáš bealit ja bargovuogit galget addit studeanttaide vuodu buoremusat joksat fága oahppanjoksosiid geavahettiin sihke digitála ja digitálakeahntes oahpahanvugiid nu ahte ollislaš oahppan šaddá buoret. Oahpahas adno “nano”oahppan, mas fállat digitála mikrolekšuvnnaid maid vuodul studeanttat ožžot máhtu ja dieđu oahpu osiin. Oahppu geavaha čuolbmačoavdima ja prošeaktačadahemiid oahppanvuohkin- ja reaidun, lassin vejolašvuoda geavahit teknologijja ja odđa bargovugiid. Oahpahasvuogit addet studeanttaide máhtu ipmirdit árbevirolaš máhtu iešvuoda teorehtalaš beliid, doahpagiid ja prinsihpaid. Campus:as studeanttat ovdanbuktit fáttaid, casaid ja čuolmmaid ja ráhkadit dáidda čovdosiid analysaid ja reflekšuvnnaid vuodul.

Neahttaoahpahas addá studeanttaide vejolašvuoda bargat goas ja gos ieža áigot ja seammás besset maiddá oahppat bargat fierpmádagain ja ovdánahttit máhtu ovttas earáiguin. Dehálaš oassi sihke digitála ja Campus gullelaš oahppandoaimmain lea ovttasbargat eará studeanttaiguin. Oahpadettiin galget studeanttat hukset ovttas máhtu, go fárrolaga čohkkejit gustovaš dieđuid, geavahit fágamáhtu ja dieđu fárrolaga omd. ovdanbuktit ja bargat artihkkaliiguin. Oahpu oktavuodas árvvoštallat sii sihke iežas ja nuppiid bargguid ja vel ovdánahttit plánaid, oversivttaid, čájehit metodaidda ja buktagiid.

Oahppu gáibida olu studeanttain go studeanttas lea alddis geatnegasvuohka hukset máhtu ja dan vuodul ovdánahttit dieid beliid. Vai buohkat ožžot eanemus ávki oahpahasain, de fertejit studeanttat oassálastet aktiivvalaččat buot dáin osiin ja nu loktet sihke iežaset ja earáid oahppama.

9. GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII

Studeanta galgá aktiivvalaččat searvat oahpahasas.

Čuovvovaš barggut galget leat čadahuvvon ja dohkkehuvvon fágaovddasvástideaddji bokte ovdal go studeanta beassá eksámeniidda váldit:

1. *Ovttasoahppan* – oktasaš čálus mas studeanttat ovttas čállet teorehtalaš lahkoniemiid árbevirolaš máhttui ja dokumenteren- ja gaskkustanmetodaidda birra ja eará áššiidda mat gullet vuodđun hálldašit resurssaid. Dát guoská goabbat osiide.
2. Válljejuvvon árbevirolaš máhtu fáttá dokumenterema plánet, čadahit, ovdanbuktit (gaskkustit), mii de galgá dohkkehuvvot. Gaskkusteapmi sáhtá leat čálus (máhttoárka; govat ja teaksta), filmmaš (2-5 minuhtta) dahje eará gaskkustanvuogit. Dát čadahuvvo goappašat osiin.
3. Ovtta fága- ja faddárelevantta ovdanbuktima goabbatge oasis.

10. EKSÁMEN

ARB 180, 15 oahppočuoggá

Sáhtta leat juogo ruovttueksámen dahje njálmálaš eksámen – kandidáhtta ieš vállje.

A) Ruovttueksámenis čállá 10-15 siidosaš eksámenčállosa dahje

B) Njálmálaš eksámenis ovdanbuktá njálmálaččat iežas barggu sensoriidda. Dán oasis lea manjil lea vel ságastallan, mii oktiibuot ovdanbuktimiin bistá sullii 30 -40 minuhta.

Sáhtta ieš akto dahje joavkkus čađahit eksámena.

ARB 181, 15 oahppočuoggá

Čálalaš ruovttueksámen: 10-15 siidosaš eksámenčálus

Sáhtta ieš akto dahje joavkkus čađahit eksámena

Árvosánit addojit ECTS vuogádaga mielde A-F, mas A lea buoremus árvosátni, E lea vuolimus ceavzinárvosátni ja F mearkaša ahte ii leat ceavzán. Muđui čujuhuvvo Sámi allaskuvlla loahpalaš árvvoštallan ja eksámen njuolggadusaide.

11. LEA GO PRIVATISTTAIN VEJOLAŠ VÁLDIT DÁN FÁGA/FÁTTÁ?

li leat.

12. KVALITEHTASIHKKARASTIN

Čujuhuvvo SA kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii, ja makkár vejolašvuodát/geatnegasvuodát studeanttain lea árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet

árvvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvo

studeantaárvvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágareportta vuodul.

13. LOHKANMEARRI

Lohkanmearri lea gaskkal 1000 – 1200 siiddu oktiibuot, ja maid fágaoahpaheaddji árvala, muhto mii sáhtta rievdaduvvot ovttasráđiid studeanttaiguin. Lohkanmearri sisttisdoallá girjjálašvuoda, logaldallamiid ja eará oahppomateriála.

[dohkkehuvvo sierra]